Et aga nendes maades, kuhu suundub meie põllumajanduse toodang, on elustandard kõrgem ja töötasud paremad, sest ka tootmisabinõud on moodsamad, siis lõpuks paratamatult tekibki säärane olukord, et põllumeeste sissetulek ja samuti tööstuste profiit tuletub ühelt poolt töötasude madalamast astmest. Seda kinnitavad indeksidki suurtööstuse kohta, millede põhjal tööliste reaalteenistus tunnis (1923 = 100) oli 1935. a. 122, 1936. a. — 117 ja 1937. a. 115, kuigi samal ajal nominaalne tunniteenistus oli 30,2 senti, 32,3 ja 34,3 senti. Tingitud on see sellest, et elatusmaksumus on kolmel viimasel aastal järgmiselt tõusnud: 1935. a. oli elatusmaksumuse indeks (1923 = 100) 86, 1936. a. 96 ja 1937. a. 104.

Teoreetiliselt peaks ses suhtes aga olukord edaspidi paranema.

Oluliseks põhjuseks ja seisukorra paranduse tiivustajaks osutub asjaolu, et meie tööstustoodangust turustatakse kaugelt suurem osa sisemaal. Näiteks suurtööstuse läbimüügist, mis 1936. a. tõusis 137 milj. kr-le, läks siseturule 105 milj. kr. ehk 76,8%, kuna välisturule läks sellest 32 milj. kr. eest ehk 23,2% ulatuses. Kesk- ja väiketööstuse toodang seevastu turustatakse peaaegu sajaprotsendiliselt sisemaal. Niisama läheb põllumajanduse turutoodangust siseturule ümmarguselt 60%.

See olukord näitab, et siseturul on nii tööstuse kui põllumajanduse suhtes hoopis suurem ja otsustavam tähtsus ning erikaal, kui seda vahest üldiselt teataksegi. Ja tollest sõltuvalt ongi vaja siseturu ostujõudu kohandada nõnda, et sellest kujuneks püsiv, mahukas ja kindel turg, mille saavutamiseks on tarvis üldist toodangu tõstmist, millele omakorda võiks baseeruda elustandardi paranemine.

Osutub aga igivanaks nähtuseks, et majanduselus ei sünni kõik nii kähku ega selles ulatuses, kui seda

Eesti kroonika 1937, lk. 53